

Список використаних джерел:

1. Битяк Ю., Данильян О., Дзьобань О. та ін. Правові основи формування та функціонування органів державної влади у контексті євроінтеграції: монографія. Харків, 2010. 384 с.
2. Колодій А., Олійник А. Права людини і громадянина в Україні: навч. посіб. Київ, 2004. 336 с.
3. Конституція України від 28 червня 1996 року: URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр (дата звернення: 26.03.2018).
4. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 26.03.2018).
5. The Global Principles on National Security and the Right to Information (The Tshwane Principles) URL: <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/global-principles-national-security-and-freedom-information-tshwane-principles> (дата звернення: 26.03.2018).

АКТ ЗЛУКИ УНР І ЗУНР ЯК СПРОБА ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНИ

ХОМ'ЮК Сергій Володимирович,
*студент юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Питання політико-правового аспекту Акту злуки УНР і ЗУНР не є новим. Воно є логічним продовженням дослідження науковців ще ХХ століття. Зважаючи на умови, у наш час дана тема є актуальною, адже накладається на історичний досвід та сьогоденні реалії. Дослідженням правових питань соборності України 1919 року займалися багато вчених.

«Ідея Соборності генетично закладена в українцях з давніх-давен. Від часів феодального дроблення Київської Русі вона стала однією з заporук збереження нашої державності та національного самоусвідомлення» [1, с. 321]. У найважчі часи кращі сини України озброювалися нею, щоб боротися з ворогами. Ідею соборності неможливо уявити без ідеї державності, без національного поступу. Визначні правителі України – Володимир Великий та Ярослав Мудрий, Володимир Мономах та Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславич і Данило Галицький, Богдан Хмельницький та Іван Виговський, Петро Дорошенко та Іван Мазепа в різні епохи намагалися втілити цю ідею. Після втрати державою самостійності в українському народі ніколи не згасав вогонь надії на відновлення державної незалежності та менталітету, а також змоги на життя і відчуття належності до великої соборної та єдинокровної нації.

«Будучи поділеними між кількома чужинними державами українці завжди сподівалися і вірили на національне об'єднання. Кращі з українських патріотів боролися й жертвували життям заради здійснення цих мрій та сподівань. Після століття по ліквідації Гетьманщини український народ був поділений між Австро-Угорською та Російською» [6, с. 493]. 18 жовтня 1918 р. у Львові зібралися й утворили Українську Національну раду – законодавчий орган майбутньої нової держави на чолі з Є. Петру-

шевичем. Тимчасовий основний закон про державну самостійність західноукраїнських земель й утворення незалежної ЗУНР було проголошено 13 листопада 1918 р. Його тимчасовість визначалася тим, що Галичина, Буковина й Закарпаття стануть в майбутньому інтегральною частиною Української соборної держави зі столицею в Києві.

На відміну від східноукраїнських урядів, ЗУНР незабаром уже мала місцеві органи управління. 22–26 листопада 1918 р. на підконтрольних українцям землях було проведено вибори до Української Національної Ради, куди входило 150 депутатів і яка мала бути представницьким та законодавчим органом [3, с. 66]. За своїм складом Рада була майже цілком українською. Переважно делегати склалися із інтелігенції, селян-середняків і духовенства. У нововведені були гарантії нових виборчих прав усім громадянам держави та широкі гарантії прав меншин.

Дивлячись на умови, в яких перебувало українське населення на той час, уряд ЗУНР особливу увагу приділяв подоланню глибокої економічної кризи. Після довгих дискусій Національна рада затвердила закон про земельну реформу: всі великі приватні землеволодіння, переважно польські, були конфісковані. Було введено власну валюту – гривню, розпочато перебудову системи народної освіти. Це все засвідчує прогресивний і комплексний характер діяльності уряду ЗУНР.

У грудні 1918 р. Павло Скоропадський зрікся влади і вже через декілька днів до Києва в'їхала Директорія. 3 січня 1919 року на сесії УН Ради у Станіславі прийняли Ухвалу «Про злуку ЗУНР з УНР».

Ідея соборності український земель охопила не лише Велику Україну, але й Закарпаття та ЗУНР. 21 січня 1919 року у Хусті 420 делегатів Всенародних Зборів українців Закарпаття ухвалили об'єднання з соборною Україною. Однак таке легітимне і правове рішення не було втілено в життя, адже невдовзі чеські та румунські війська окупували територію Закарпаття.

Голову УН Ради Євгена Петрушевича ввели до складу Директорії. Після об'єднання ЗУНР стала Західною областю УНР (ЗО УНР), а герб ЗУНР змінився з золотого лева на блакитному тлі на тризуб. Декларацію про злуку затвердили Установчі збори, які мали скликатися з території всієї України, а до того часу ЗО УНР залишала власні законодавчі і адміністративно-виконавчі органи, такі, як УН Рада й Державний Секретаріат. УНР, а її Західна область підтвердила військове командування на фронтах, створили окреме міністерство для справ ЗО УНР, ввели спільну валюту, а ще обрали спільну делегацію на Паризьку мирну конференцію.

Злука УНР і ЗУНР не була завершеною. Правовий та юридичний акт об'єднання не означав реального з'єднання двох сторін, що заключили угоду в єдину державну структуру. Після злуки УНР не була ні унітарною, ні федеративною країною, а ЗУНР зберегла власні органи законодавчої та виконавчої влади, вплив Директорії надалі обмежувалася відповідною територією. Кожна з держав продовжувала і надалі розпоряджатися власними військами, дії яких були скоординовані. Остаточне рішення про державне злиття приймали загальноукраїнські Установчі Збори.

Акт Злуки був сильно піднесений історично, адже спирався на споконвічну мрію українців про незалежну національну державу. Він став виявом бажання українців до етнічної й територіальної консолідації, становлення нації. «Ідея соборності українських земель набула державного статусу, в наступні десятиліття залишалась інтегральним чинником і чи не єдиним не контроверсійним положенням програмних цілей усіх течій національно-визвольного руху» [4, с. 32].

Акт Соборності завершив формування самостійної української держави, сприяв по-

доланню федералізму в ментальності національної політичної еліти. Об'єднання мало і політичний аспект, адже обидві держави мали необхідність створення збройних сил та взаємної допомоги для захисту своїх територій від іноземного військового втручання.

Об'єднання УНР і ЗУНР стало моделлю цивілізованого і демократичного збирання територій в єдиній незалежній державі. Етнічна консолідація базувалася на принципах історичного самоусвідомлення спільності, добровільне волевиявлення, ідеали свободи і незалежності, опора на власні політичні і матеріальні ресурси. Разом з ухваленням Універсалу про злуку УНР і ЗУНР Трудовий конгрес задекларував, що об'єднана УНР «не має й думки забрати під свою владу чужі землі» [5, с. 27].

Важливим фактом завершального об'єднуючого процесу, що передував Акту Злуки став Предвступний договір про наміри об'єднати населення і території обох утворень в одній державі від 1 грудня 1918 року. У січні 1919 року Українська Національна Рада у Станіславі прийняла ухвалу про злуку і надала повноваження своїй делегації завершити оформлення об'єднання двох держав. Президент Ради Євген Петрушевич наголошував: «По лінії з'єднання не було між нами двох думок» [2, с. 11]. Зрештою завершеного оформлення Акт Злуки дістав після ухвали Трудовим конгресом. Сучасні правники й політики повинні піддавати критиці та виправленню певні поправки на складні процеси української революції, які багато державних рішень ухвалювали за спрощеною процедурою. У той самий час уряд ЗО УНР відмовився в подальшому дотримуватися акту про злуку та постанов Трудового конгресу.

Однак самі творці Акту злуки виявилися не готовими до кінця створювати належні умови для його реалізації. 2 грудня 1919-го УНР віддала Польщі Холмщину, Полісся, Підляшшя, Західну Волинь і Східну Галичину. ЗО УНР подала два протести, але діячі Директорії не брали їх до уваги. Тоді 20 грудня 1919 року Євген Петрушевич скликав у Відні засідання уряду ЗУНР, який вирішив скасувати Акт Злуки [2, с. 11]. Соборність УНР було зруйновано, а згодом вона втратила й національну державність. Однак Акт Злуки все ж мав велике історичне значення, дав змогу заявити про неподільність українських земель, єдність і солідарність українського народу, став дороговказом для сучасної України.

22 січня 1990 року між Києвом і Львовом було створено живий ланцюг єднання «Українська хвиля» з нагоди 71-ої річниці проголошення Акту Злуки УНР та ЗУНР. Відтоді День соборності України святкують щороку. Сьогодні, в епоху глобалізації та формування нового світового порядку, ідея соборності має набути нового змісту, поглибитись і розширитись до усвідомлення кожним українцем неподільності українського духу та єдності нації.

Список використаних джерел:

1. Винниченко В.К. Відродження нації. Історія української революції: У 3 ч. [Репринтне відтворення видання 1920 р.] Київ, 1990. Ч. 3. 542 с.
2. Гай-Нижник П. Акт Злуки УНР і ЗУНР: втілення і крах ідеалу Соборної України. Вільне слово. 2010. № 3-4. С. 11.
3. Капелюшний В.П. Акт Злуки. Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол. І.М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2001. Т.1: А. 823 с.
4. Луцький М.І. Правовий аспект акту злуки УНР та ЗУНР. Науково-інформаційний вісник. Право. 2014. № 9. С. 32—37.
5. Мацькевич М. Історико-правові аспекти проголошення акта злуки УНР та ЗУНР. Юридична Україна. 2010. Вип. 12. С. 25—31.

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРАВОВЕ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА ТАЄМНИЦЯ»

ЯКИМЕНКО Дмитро Іванович,
*магістрант Національної
академії Служби безпеки України*

В юридичній науці до цих пір немає єдності в розумінні професійної таємниці. Так, в більшості наукових джерел під професійною таємницею розуміється інформація, яка має обмежений доступ і охороняється силою держави, і при цьому виникає внаслідок здійснення професійної (специфічної) діяльності певними категоріями зайнятих осіб. Реалізація професійної діяльності вимагає збереження інформації щодо неї в якості професійної таємниці.

Логінова С.М. пише, що професійна таємниця є поєднанням особистої та службової таємниці, що власне і породжує інститут професійної таємниці, та додає, що до професійної таємниці відносять медичну таємницю, таємницю судового захисту, досудового слідства (дівання), усиновлення, нотаріальних дій, запису актів громадянського стану, адвокатську таємницю та таємницю нарадчої кімнати [1, с. 25]. На наш погляд, дослідниця звужує поняття професійної таємниці, лише обмеженою кількістю професій, оскільки з часом зі збільшенням кількості осіб, які щоденно використовують конфіденційну інформацію в «еру інформаційних технологій», як свідчить практика, буде зростати кількість професій до правового статусу яких належатиме забезпечення збереження таємниці.

Важливою для розуміння суті професійної таємниці є її мета, тобто те для чого вона взагалі отримує відповідний правовий режим та охорону. На нашу думку, такий вид інформації призначений для забезпечення конфіденційності інформації, утвореної чи отриманої особами певних професій при виконанні своїх професійних обов'язків, охорони її від незаконного розголошення, використання, зміни чи знищення, захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Щодо функціонального характеру охорони професійної таємниці, то він перш за все передбачає врегулювання порядку отримання і використання такого виду інформації, а також формування правових гарантій збереження отриманих відомостей від розголошення. Водночас, в законодавстві відсутнє закріплення універсального визначення поняття «професійна таємниця», яке могло б застосовуватися у всіх без винятку галузях права.

На наше переконання, професійною таємницею можуть бути визнані лише ті відомості, що отримані при виконанні особою трудових чи інших професійних обов'язків за умови, що в момент отримання відомостей особа виконувала певну трудову діяльність за спеціальністю (фахом). Разом з тим, правовий режим професійної таємниці не може виникнути у випадках одержання і використання інформації з обмеженим доступом особою, яка не має на те відповідних повноважень, або уповноваженою особою, але коли особа не виконує свої посадові обов'язки. Тому, професійною